

Aleg 605

Sprawozdanie

Komisji drogowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie ukrajowienia dróg.

Wysoki Sejmie!

Powołując się na rezolucye sejmowe z dnia 8. października 1908 i wykonując mandat mu dany, wypracował Wydział krajowy szeroki program przyszłego ukrajowienia dróg powiatowych i gminnych pierwszej klasy z zastrzeżeniem, że plan ten częściowo przeprowadzać będzie począwszy od roku 1911 przez lat siedemnaście i że cały program trzech kategorii dróg ukrajowić się mających nie przekroczy sumy 2500 kilometrów z pokryciem budżetowem nie wyższem jak po 1000 K na utrzymanie roczne każdego stopniowo w zarząd kraju objętego kilometra.

Komisya drogowa przyjmując w zasadzie ten program, nie ma zamiaru dla uzasadnienia powtarzać tych argumentów, które już Wydział krajowy w swem szczegółowym sprawozdaniu do LW. 133.306/09 przytoczył, a natomiast pragnie w kilku zdaniach uzasadnić te zmiany, którym w końcowych rezolucyach daje wyraz.

Przeto ad I a i b uznała Komisya za konieczne wprowadzić już na rok 1911 i 1912 pewną dotacyę na rekonstrukcyę ukrajowić się mających 1000 km. dróg, gdyż bez tej dotacyi nie mógłby Wydział krajowy w wielu wypadkach przystąpić do objęcia dróg w zarząd kraju — bo sam oblicza, że z czasem rekonstrukcyja tych od powiatów objętych dróg koło czterech milionów koron kosztować będzie. Gdyby tu tylko rozchodziło się o wzmocnienie pokładu kamienia, lub o złagodzenie spadków, to zapewne można z uporządkowaniem czekać — ale gdy rozchodzi się o rekonstrukcyę obiektów stałych jak mosty, to trzeba doraźnie mieć pewne fundusze do dyspozycyi.

W tej samej rezolucyi pozycya c) Komisya nie znajduje za stosowne ograniczać dalszego ukrajowienia do stu kilometrów rocznie, a przeciwnie sądzi, że Wydział krajowy po doświadczeniach roku 1911 i 1912 będzie już w możności zorganizować siły techniczne tak, aby już w roku 1913, o ile budżet krajowy pozwoli, także w szybszem tempie do dalszego ukrajowienia przystąpił.

W tej samej rezolucyi poz. d) pragnie Komisya jasno unormować stosunek układów prowadzić się mających z reprezentacyą powiatu przy objęciu na kraj tej pierwszej kategorii, t. j. już istniejących dróg czy to powiatowych, czy gminnych I. klasy. A mianowicie chodzi o to, aby powiaty świadome, że pewna droga w następnym roku przejdzie na utrzymanie kraju nie zaniedbywały w peryodzie przejściowym należytej normalnej konserwacyi — natomiast rekonstrukcyjne roboty już Wydział krajowy na swój rachunek przyjąć winien.

Wszystkie te drogi, które rezolucją II. i IV. objęte zostały, znalazły w sprawozdaniu Wydziału krajowego wyraz na str. 13 i 16 alegatu.

Komisya przeszła i zbadala szczegółowo cały projekt, a w porozumieniu z Wydziałem krajowym poczyniła pewne zmiany odpowiadające potrzebom i życzeniom poszczególnych powiatów i ich lokalnym stosunkom -- sądzi więc, że tych zmian na razie Wysokiemu Sejmowi przedstawiać nie potrzebuje, gdyż one znajdują wyraz w propozycjach, które Wydział krajowy Sejmowi w preliminarzach już ustalonych na rok 1911 i 1912 do uchwały przedstawi. Wogóle Komisya nie może dziś przesądzać, które drogi i w jakim porządku Wydział krajowy na pierwszy okres do ukrajowienia przedstawi, gdyż to zależy od programu organizacji administracyjnej i od układów z poszczególnymi powiatami.

Rezolucya III. odnosi się do dróg konkurencyjnych ważnych komunikacyjnych, gdzie rozchodzi się o to, aby uzyskać znaczniejsze subwencje z funduszków państwowych i przy współudziale kraju i powiatu, wybudować a następnie ukrajowić i w należyтым stanie utrzymać.

Dróg tych w trzydziestu powiatach projektuje Wydział krajowy ukrajowić 993 klm., w czem tylko 379 klm. zbudowanych, a 614 klm. do budowy, gdzie udział kraju musi być znaczny. Jakie fundusze na to kraj znajdzie, dziś Komisya nie przesądza, ale jeżeli Wydział krajowy ma na tej podstawie udziału, przeprowadzić rokowania z Rządem i do czynnej akcji już w latach 1911 — 1912 i 1913 chociaż częściowo przystąpić, to tem samem musi mieć na te lata pewien chociaż skromny i warunkowy fundusz zabezpieczony.

Dlatego też Komisya nie wacha się zwrócić już dziś uwagę Sejmu, że na te kategorie budowy dróg corocznie w miarę postępu rokowań i ze strony kraju dotacya budżetowa zapewnioną być winna. Rezolucya ta odnosi się do następujących dróg:

Juraszów-Ujsoly, Budzów-Maków-Zawoja, Przecław-Kolbuszowa, Czekaj-Wielopole-Wisniowa, Brzozów-Haczów, Jarosław-Pruchnik-Nienadowa, Rymanów-Kulaszne, Krościenko-Kuzmina, Dachnów-Mościska-Chyrów, Magierów-Gródek, Sądowa Wisznia-Sambor, Krystynopol-Brody, Krystynopol-Bełzec, Kamionka-Kulików, Rudki-Mokrzany, Synowódzko-Strzyłki, Dolina-Nowe Siolo, Nawarya-Szczerecz-Komarno, Przemyślany-Jaktorów, Załóżce-Alexińce (granica), Trembowla-Białoźnica, Halicz-Maryampol, Żabie-Tartarów, Tłuste-Jezierzany, Chorostków-Krogulce, Podwołoczyska-Skoryki, Biecz-Golanka-Gromnik, Dobrosin-Lubaczów, Kamionka-Busk, Żydaczów-Obertyn.

Rezolucya IV. i V. jest zgodna z wnioskami Wydziału krajowego, a odnosi się do dróg:

Liszki-Czernichów, Skawina-Krzywaczka, Siepraw-Mysłenice, Kościeliska-Chochołów, Chabówka-Klikuszowa, Grybów-Krzyżówka, Dąbrowa-Radomyśl, Kombornia-Haczów-Rymanów, Żurawno-Bołszowce-Monasterzyska, Tłumacz-Ottynia-Nadworna, Nadworna-Rosolna, Kosów-Żabie, Zbaraż-Podwołoczyska, Brzozów-Wara, Lutowiska-Turka, Jezierna-Denysów Podhajce, Kałusz-Żurawno.

Po tych wyjaśnieniach Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie ukrajowienia dróg do wiadomości.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesji sejmowej przedłożył wnioski do:

a) ukrajowienia dróg zbudowanych, powiatowych lub gminnych I. klasy w ilości co najmniej 500 kilometrów i zabezpieczył w budżecie na rok 1911 po-

krycie kosztów przyszłego utrzymania tych dróg dotacją nie większą jak 500.000 K, zaś na niezbędne sprawozdaniem przewidziane rekonstrukcje tych ukrajowić się mających dróg, zabezpieczy w budżecie na rok 1911 dotację w kwocie przynajmniej 250.000 K.

b) W budżecie na rok 1912 zabezpieczy Wydział krajowy taką samą dotację dla ukrajowić się mających dalszych 500 kilometrów dróg już zbudowanych, powiatowych lub gminnych I. klasy.

c) Wreszcie już w nieco wolniejszym tempie opracuje Wydział krajowy dalszy program ukrajowienia dróg tak, aby z czasem program ten, gdy w całości wykonany zostanie i obejmie około 2.500 kilometrów, utrzymany został w granicach preliminowanej rocznej dotacji 2,500.000 K.

d) Drogi do ukrajowienia przedkładane, objęte będą w zarząd kraju w stanie należytej normalnej konserwacji, co należy w drodze układu z odnośnymi powiatami przed przedłożeniem wniosków do ukrajowienia zabezpieczyć,

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by przeprowadził z c. k. Rządem rokowania, któreby miały na celu zapewnienie wydatnej subwencji państwa na budowę i przyszłe utrzymanie w sprawozdaniu wymienionych, a około tysiąc kilometrów obejmujących dróg i na ten cel zapewni sobie w budżetach na rok 1911 i 1912 z funduszków krajowych warunkową dotację po 250.000 K. — Budowa tych dróg przeprowadzoną być winna w okresie najbliższych lat piętnastu.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by przeprowadził rokowania z powiatami autonomicznymi, któreby miały na celu zapewnienie w ciągu najbliższych lat piętnastu budowę dróg konkurencyjnych wymienionych w uchwale III. i na stronie 15 Al. W. k., tak aby udział powiatów w pokryciu kosztów budowy tych dróg nie mógł być mniejszym jak 25% efektywnych kosztów ich budowy.

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by o ile rokowania wskazane w uchwałach ad III. i ad IV. dadzą rezultat pomyślny, drogi wymienione w uchwałach powyższych przedstawiał stopniowo w miarę ich zbudowania do ukrajowienia.

Przewodniczący :
Męciński.

Sprawozdawca :
Jędrzejowicz.

